

CURS 2011-2012

avaluació diagnòstica educació secundària obligatòria competència comunicativa: llengua catalana*

Nom i cognoms

Grup

* Prova corregida

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Ensenyament

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

text 1: Cavallers medievals

CAVALLERS MEDIEVALS

Segur que has sentit a parlar dels antics cavallers de l'edat mitjana. Potser també has llegit algun llibre que parli d'armadures i escuders, de castells, de duels i jocs cavallerescos, de donzelles abandonades, de trobadors viatgers i de les croades a Terra Santa. I el més bonic és que tot això va existir de debò. Però, quan van existir i com eren els cavallers?

La paraula *cavaller* ve de *cavall* i volia dir *genet*. Així va començar la cavalleria. Aquell que es podia permetre un cavall per anar a la guerra era un cavaller. El que no se'n podia permetre cap havia d'anar a peu i no era ningú. Els nobles a qui el rei havia cedit terres eren cavallers. També els empleats dels nobles, els seus administradors, a qui el rei havia cedit una part de la terra, eren prou rics per mantenir un cavall; a part d'això, no tenien cap poder. Quan el rei cridava a la guerra, els senyors l'havien d'acompanyar. Els únics que no pertanyien a aquesta classe eren els pagesos i els criats pobres, els serfs i els vassalls que a la guerra lluitaven a peu. Tot això va començar cap a l'any 1000, i va continuar durant els segles següents.

Fortaleses inexpugnables

A poc a poc els reis i els nobles van anar construint els castells que coneixem avui dia. Aquests castells sovint s'alçaven en penya-segats rocosos on només es podia arribar a través d'un caminet. Abans d'arribar a la porta del castell, hi havia un fossat ample, de vegades ple d'aigua. Un pont llevadís creuava el fossat. En qualsevol moment el pont es podia aixecar, el castell quedava tancat i ningú no hi podia entrar, perquè a l'altra banda del fossat hi havia muralles gruixudes amb espitlleres per on es disparaven fletxes, i amb forats per on s'abocava brea ardent a l'atacant. Al darrere d'aquesta muralla sovint n'hi havia una segona i encara una tercera abans d'arribar al castell, on hi havia les habitacions del cavaller. La sala on cremava el foc de la xemeneia era per a les dones, que no duïen una vida tan dura com els homes.

Viure en un d'aquests castells no era precisament còmode. La cuina era una habitació ensutjada on es rostia la carn sobre un foc de llenya. A més de les habitacions per als criats i el cavaller, hi havia la capella, on el capellà deia missa, i una torre ben alta, normalment enmig del castell, on s'emmagatzemaven les provisions i es recloïen els cavallers quan l'enemic aconseguia salvar el fossat, el pont llevadís, la brea ardent i les tres muralles. Llavors l'enemic es trobava davant d'aquesta torre inexpugnable, on els cavallers encara podien defensar-se fins que arribava ajuda. No hem d'oblidar una altra cosa! La masmorra: era un celler fondo, estret, fosc i gelat on el cavaller abandonava l'enemic fet presoner i on aquest moria de gana si no l'alliberaven per mitjà d'un rescat elevat.

Potser ja has vist algun d'aquests castells. Quan en tornis a veure un, no pensis només en els cavallers que hi vivien. Dóna un cop d'ull a les muralles i les torres i pensa en les persones que les van construir. Les torres sobre els espadats, les muralles entre precipicis les construïen els pagesos vassalls, els serfs, com també els anomenaven. Havien de picar i arrossegar les pedres, aixecar-les a pes de braços i amuntegar-les, i quan no tenien prou forces, les dones i els fills els havien d'ajudar, perquè el cavaller els ho podia manar tot. Evidentment, era millor ser cavaller que vassall! Els fills dels serfs continuaven sent serfs, i els fills dels cavallers, cavallers.

text 1: Cavallers medievals

L'aprenentatge del cavaller

A l'edat de set anys, el fill del cavaller era enviat a un altre castell per conèixer la vida. L'anomenaven patge i havia de servir les dones: portar-los la cua del vestit i, quan sabien llegir, llegir en veu alta davant seu perquè sovint les dones no en sabien. Als catorze anys, els patges eren nomenats escuders, i havien d'acompanyar el cavaller a la cacera i a la guerra. Si havia estat un escuder valent i lleial, als vint-i-un anys era armat cavaller en una cerimònia molt solemne: havia d'agenollar-se entre dos testimonis, vestit amb l'armadura, però sense casc, espasa o escut. El senyor, que l'armava cavaller, li donava un copet amb l'espasa plana sobre cada espatlla i un altre al clatell. I deia:

*Per a glòria de Déu i Maria
et dono aquests tres cops.
Sigues valent, lleial i just,
millor cavaller que vassall.*

Amb tota aquesta cerimònia pots veure que un cavaller era alguna cosa més que un guerrer valent a cavall. El cavaller havia de servir Déu amb la seva força. Havia de protegir els febles i els desemparats: les dones, els pobres, les vídues i els orfes. Devia obediència absoluta al senyor, i per ell s'havia de veure amb cor de fer-ho tot. No havia de ser groller, ni tampoc covard. En el camp de batalla mai no havia d'atacar un enemic aïllat, sinó que l'havia de reptar a un combat. Si guanyava, no havia d'humiliar el contrincant.

Per agradar a les dones, el cavaller no havia de resplendir només en fets d'armes. S'havia de comportar amb mesura i noblesa, no rondinar ni maleir com solien fer els guerrers, i havia de dominar les arts de la pau, com els escacs i la poesia. Els cavallers sovint eren grans poetes que elogiaven les seves estimades, la seva bellesa i el seu honor. També cantaven les proeses d'altres cavallers antics i a tothom li agradava escoltar-los. Avui aquest comportament encara s'anomena "cavalleresc", perquè suposa actuar segons els ideals dels cavallers.

Ernst H. Gombrich, *Breu història del món* (Text adaptat).

1 Un "genet" (paraula subratllada al text) és algú...

- a. a qui li agraden molt els cavalls.
- b. que té cura dels cavalls.
- c. que va a cavall.
- d. que cria cavalls.

2 Qui lluitava a peu?

- a. La gent pobre.
- b. Els que no sabien muntar a cavall.
- c. Els més valents.
- d. Els soldats veterans.

0-1

0-1

text 1: Cavallers medievals

3 La cavalleria va existir...

- a. abans de l'any 1000.
- b. fins pocs anys després de l'any 1000.
- c. durant l'any 1000 i els segles posteriors.
- d. només durant l'any 1000.

0-1

4 "Els castells eren fortaleses inexpugnables" significa que...

- a. no s'hi podia viure amb comoditat.
- b. no es podien incendiar.
- c. era molt difícil conquerir-los.
- d. eren llocs on es combatia sovint.

0-1

5 Els castells es construïen...

- a. al peu de les muntanyes.
- b. al mig del bosc.
- c. a prop dels rius.
- d. en llocs de difícil accés.

0-1

6 Quin ordre segueix la descripció del castell?

- a. De l'interior a l'exterior.
- b. De les habitacions a les muralles.
- c. De la cuina a la capella.
- d. De l'exterior a l'interior.

0-1

7 "S'havia de veure amb cor" (frase subratllada al text) significa que havia de...

- a. tenir bons sentiments.
- b. veure-se'n capaç.
- c. veure-ho intuïtivament.
- d. fer-ho amb amor.

0-1

8 Quins dos temes tractaven els cavallers en les seves poesies?

- 1. Amor.....
- 2. Guerra.....

0-1

text 1: Cavallers medievals

9 Digues si les frases següents són verdaderes (V) o falses (F).

	V	F
a. S'havia d'alliberar els presoners pagant rescat.	☒	☐
b. Els paletes eren obligats a construir els castells.	☐	☒
c. Els cavallers es burlaven dels vençuts.	☐	☒
d. Les dames preferien els cavallers educats.	☒	☐

10 A quins lectors va adreçat el text?

- a. Adults.
- b. Professors.
- c. Joves.
- d. Historiadors.

11 Quina paraula substitueix el pronom "hi" a la frase?

El castell quedava tancat i ningú no hi podia entrar.

el castell / al castell

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

text 2: Amics!

AMICS! De segur que aquest estiu heu fet amics... O potser no? Que us costa, fer noves amistats? O al contrari, feu amics a dojo? Durant les vacances es retroben amistats de l'estiu anterior, o potser se'n fan de noves. I ara, de tornada a l'escola, teniu ganes de veure els amics de sempre? O us fa mandra, perquè encara esteu amb el cap al càmping, a les colònies, a la platja... Sí, parlem de les vostres amistats! Amics per donar i per vendre: nous, vells, d'estiu, d'hivern, de l'escola, de les extraescolars, o molt especials...

Els amics de l'estiu

Fa dos anys, per vacances, vaig conèixer el que ara és el meu millor amic. Es diu Gerard i té 12 anys.
Marc, 13 anys, Terrassa.

Oh, les vacances d'estiu! Quin gran moment per fer un grapat d'amics i amigues! Temps lliure, colònies, càmping, apartament a la platja... Quanta gent nova que coneixerem! Potser al principi ens costa apropar-nos-hi, però al final segur que fem amics de debò. I hi xerrem, hi juguem, ens hi enfadem, ens hi divertim, hi plorem... Vaja, que estem a la glòria! Ens sembla que el temps s'atura i ens agradaria estar tota la vida amb ells. Fins i tot alguna vegada hi ha algú amb qui connectem tant que es converteix en més que un amic o amiga...

Però l'estiu s'acaba, arriba el trist final i ens cauen les llàgrimes a l'hora de marxar. Però qui sap: potser l'any que ve ens retrobem amb els amics que hem fet i el somni d'estiu torna a començar!

Els amics de l'escola

El setembre tornaré a veure els meus companys i per fi sabré com és el noi nou que vindrà!!!
Maria, 14 anys, Barcelona.

⚡ La tornada a escola! D'una banda sí que fa mandra, això de tornar a classe després de tant temps de descansar. Però de l'altra, tenim tantes ganes de tornar a veure els nostres amics de sempre! A més, ens hem d'explicar el que hem fet i conegut a l'estiu... Ara bé, encara que els ho expliquem amb detalls, no s'ho podran ni imaginar! Normalment la tornada a l'escola és senzilla i no hi ha cap problema per a retrobar els nostres amics. Però, i si hem canviat d'escola? Llavors hem de fer amics de nou, i això de vegades ens costa una mica. No patiu: us donarem algun truc perquè pugueu trencar el gel al principi de curs!

Els amics de les extraescolars, del barri, de l'esplai...

Quan vaig de campaments amb el cau, ja els conec tots, perquè estem junts tot l'any.
Paula, 14 anys, Cornellà.

Ep, no ens oblidem dels amics del temps lliure i dels caps de setmana! Dels companys de bàsquet, de música, de dansa, de l'esplai, del cau... En un ambient així, de joc i d'esbarjo, conèixer nous nois i noies es fa molt més senzill. Si és una activitat que fem sempre, com l'esplai o el cau, és fantàstic, perquè ja coneixem tothom i ens veiem contínuament. Però potser comencem una nova activitat i no hi tenim cap conegut. Uf, quina vergonya...

Doncs no! Amb els trucs que us donem segur que no tindreu cap problema i haureu conegut tots els nois i noies al cap de deu minuts!

text 2: Amics!

COM FER AMICS?

Si us costa fer amics, aquí teniu uns trucs molt senzills per fer-ne:

1 Aaatxim! No tens pas un mocador?

Atreviu-vos a fer el primer pas

De vegades va bé buscar una excusa per començar una conversa: demanar alguna cosa, parlar del temps... Si l'altre també té ganes de fer amics, us donarà corda de seguida. I ja haureu trencat el gel!

2 Passa-me-la!

Activitats col·lectives

Un partit de futbol, jocs al pati, a la piscina... De seguida que ho veieu, correu-hi! Les activitats en grup són la manera més fàcil de relacionar-se, tant de vacances com a l'escola. I si bé al principi us pot fer una mica de vergonya, quan tingueu un munt d'amics a la butxaca, ja ni us en recordareu!

3 Que puc jugar?

Vèncer la timidesa

Si veieu que tothom es diverteix i vosaltres esteu avorrits en un racó i morts de vergonya, heu de passar a l'acció. Agafeu aire ben fort i, amb pas decidit, aneu cap allà i pregunteu amb veu forta i segura: "Ei, que puc jugar amb vosaltres?" Segur que la resposta serà un "Sí, i tant!" Al cap i a la fi, fer amics sempre ve de gust. I per vèncer la timidesa, l'única solució és ser una mica valents i esforçar-nos!

COM NO FER AMICS?

A la platja. Quedar-te quiet i callat a la tovallola amb llàgrimes als ulls, mirant com tots fan castells de sorra i juguen a l'aigua.

A l'escola. Asseure't en el racó més inhòspit del pati, arronsat com un cargol, contemplant amb cara de pomes agres com tothom juga menys tu.

Al càmping. Anar cada dia a veure com fan activitats d'animació, però fer que no amb el cap quinze vegades seguides cada cop que et pregunten si hi vols participar.

A l'institut. Asseure't a l'últim lloc de la classe sense aixecar la vista perquè ningú no et digui res, mentre t'aprens de memòria totes les guixades que hi ha al pupitre.

A l'esplai. No et posis a plorar ni diguis que vols tornar a casa amb el papa i la mama el primer dia que hi vas.

Per què tenir amics és important?

Ens respon el nostre especialista psicòleg
Francesc J. Fossas.

L'ésser humà és un ésser social i, de fet, passem una gran part del nostre temps acompanyats. Un vessant d'aquesta vida social és l'amistat, que es pot definir com un vincle afectiu que s'estableix lliurement entre persones i que té com a elements fonamentals el fet de compartir activitats o circumstàncies, la comunicació i comprensió mútues, l'afecte i l'interès per l'altre, la confiança, la sinceritat, la disponibilitat i el compromís. A qui no li agrada tot això? L'amistat ens estimula a treure el millor de nosaltres i, al mateix temps, ens fa receptors del millor dels altres i és, per tant, una gran font de benestar i felicitat. No hi ha dubte que, com diu la dita, "qui té un amic té un tresor".

Cavall Fort, núm. 1132. (Text adaptat)

text 2: Amics!

1 Qui són el Marc, la Maria i la Paula?

- a. Redactors habituals de la revista.
- b. Psicòlegs que expliquen casos reals.
- c. Tres amics que van al mateix centre.
- d. Nois i noies que envien cartes a la revista.

2 Fer amics a l'escola ens costa més quan...

- a. tornem a la nostra escola de sempre.
- b. som nous al centre.
- c. canviem de lloc dins l'aula.
- d. tenim un professor/a nou.

3 Quin altre títol podria tenir l'apartat que ha escrit en Francesc J. Fossas?

- a. "Trucs per fer amics".
- b. "La importància de l'amistat".
- c. "Els amics del col·legi".
- d. "L'ésser humà".

4 "L'ésser humà és un ésser social" (frase subratllada al text) significa que les persones...

- a. necessiten relacionar-se amb altres persones.
- b. han de ser compassius amb els que pateixen.
- c. es preocupen pels problemes de la societat.
- d. han de treballar de manera cooperativa.

5 Digues si les frases següents són verdaderes (V) o falses (F).

Segons Francesc J. Fossas, l'amistat és una relació que...

	V	F
a. s'estableix voluntàriament entre la gent.	☒	☐
b. es fonamenta en l'intercanvi de favors.	☐	☒
c. es basa en l'afecte i l'acceptació mútues.	☒	☐
d. és necessària per fer activitats extraescolars.	☐	☒

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

0-1

text 2: Amics!

6 A qui creus que va adreçat especialment el text? Als nois i noies que...

- a. ja saben fer amics.
- b. no en volen fer.
- c. són nous a l'escola.
- d. volen fer amics, però no en saben.

0-1

7 Quina és la intenció principal del text?

- a. Convèncer-nos del valor de l'amistat i ajudar-nos a fer amics.
- b. Ajudar a integrar-nos dins del grup-classe.
- c. Explicar-nos què hem de fer per no fer amics.
- d. Ensenyar a distingir els bons i els mals amics.

0-1

8 A quin tipus de revista podries trobar aquest text?

- a. D'informació econòmica.
- b. De temes juvenils.
- c. De viatges.
- d. De ciència i tecnologia.

0-1

9 D'on s'ha tret el text?

Respostes vàlides: "Cavall Fort", "Revista Cavall Fort" o "Cavall Fort núm. 1132".

0-1

10 El vocabulari que es fa servir més al text és col·loquial perquè utilitza paraules...

- a. d'ús quotidià.
- b. especialitzades.
- c. molt barroeres.
- d. incorrectes.

0-1

11 A què es refereix el pronom "-ne" a la frase "Si us costa fer amics, aquí teniu uns trucs molt senzills per fer-ne":

- a. trucs.
- b. amics.
- c. senzills.
- d. vosaltres.

0-1

Expressió escrita

REDACCIÓ

Escriu entre 10 i 15 línies. Si n'escrius menys de 10, no se't corregirà la redacció i la teva nota es veurà afectada.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. Planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs.
2. Primera versió de la redacció.
3. Revisió, correcció i versió definitiva.

TEMA: Com és per a tu un bon amic o amiga?

0-1-2
-3-4
R

0-1-2
-3-4
S

0-1-2
-3-4
L

0-1-2
-3-4
O

0-1-2
-3-4
M

0-1
P

Moltes gràcies per la teva col·laboració